

Repensar la metròpoli. El desenvolupament de Barcelona en els pròxims deu anys i el seu impacte en el model metropolità.

Informe IV

Informe I.
Repensar la
metròpoli.
**Fer
metròpoli.**
2021

Informe II.
Repensar la
metròpoli.
**El repte
metropolità.**
2022

Informe III
Repensar la
Metròpoli.
**Activar la
metròpoli.**
2023

Informe IV
Repensar la
Metròpoli.
**El desenvolupa-
ment de BCN en
els pròxims deu
anys i el seu im-
pacte en el mo-
del metropolità.**
2024

1.- INTRODUCCIÓ

Presentem el quart informe de Rethink BCN, centrat a establir els aspectes socials, econòmics i culturals que s'estan definint gràcies a l'impuls i desenvolupament de Barcelona durant els pròxims deu anys. Els canvis significatius dins la ciutat de Barcelona afectaran les ciutats que integren l'àrea/regió metropolitana. Es tracta de respondre al repte de potenciar la metròpoli de la mà del desenvolupament de Barcelona, entesa com un sistema de ciutats i poblacions que inclou entre 135 i 164 municipis, amb una superfície de 3.234 km² i més de 5 milions d'habitants.

El primer informe, *Repensar la metròpoli. Fer metròpoli*, gira al voltant dels objectius per contribuir a la construcció de la metròpoli. Qüestions com la mobilitat, la sostenibilitat, la lluita contra la desigualtat, el canvi climàtic, l'habitatge, les infraestructures, la sanitat, l'educació, la cultura, l'esport, el turisme, la digitalització, l'emprenedoria, la seguretat i el civisme són reptes que no poden ser abordats des d'una ciutat de manera aïllada. Només es poden afrontar ampliant el marc territorial d'acció municipal i desenvolupant al màxim l'àrea metropolitana de Barcelona.

El segon informe, *Repensar la metròpoli. El repte metropolità*, aborda la metròpoli com un desafiament multigeneracional, destacant que "el compromís social per millorar la ciutat ha desbordat els límits administratius; la societat ha constatat que Barcelona és una realitat en constant transformació que millora quan interactua amb les altres ciutats amb què dialoga, i viceversa".

El tercer informe, titulat *Repensar la metròpoli. Activar la metròpoli*, demostra que cal ampliar i activar els indicadors que defineixen les dinàmiques metropolitanes, com la demografia, l'ús del temps, la intel·ligència artificial, el canvi climàtic o la salut, per mantenir la vigència de la metròpoli com una unitat d'organització política, econòmica, social i cultural, i garantir la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

El quart informe, *Repensar la metròpoli. El desenvolupament de Barcelona en els pròxims deu anys i el seu impacte en el model metropolità*, té com a objectiu destacar els profunds canvis urbanístics i arquitectònics iniciats a Barcelona, que culminaran entre el 2030 i el 2035, i que influiran en el desenvolupament metropolità i en el sistema de ciutats que la componen en àmbits com l'educació, la cultura, l'esport, la mobilitat, el turisme, l'habitatge, la innovació, la tecnologia i altres aspectes que contribuiran a establir el futur model de la regió metropolitana.

En el primer informe *Repensar la metròpoli. Fer metròpoli* publicat en 2021 vam poder constatar setze punts per visibilitzar i potenciar la regió metropolitana:

1. Barcelona ha de recuperar el lideratge per impulsar, amb la resta de ciutats que componen la regió metropolitana, el desenvolupament econòmic, social, cultural, tecnològic, científic i educatiu, com a garantia per poder afrontar els reptes de futur com són la mobilitat, el canvi climàtic, la sostenibilitat, l'habitatge, la seguretat i la lluita contra la desigualtat, entre altres.
2. La regió metropolitana, entesa com a evolució natural de l'àrea metropolitana, ha d'activar novament els mecanismes de diàleg i consens per consolidar una governança adequada que millori la vida dels ciutadans.
3. Hem d'avançar en la visió de la regió metropolitana. L'àrea metropolitana de Barcelona ha de deixar de ser la gran desconeguda de les administracions públiques. Cal avançar per garantir una identificació més gran de la ciutadania amb el concepte de l'espai metropolità i l'AMB és clau per a aquest objectiu.
4. S'ha de reforçar la interlocució entre l'administració municipal i els agents econòmics. La col·laboració publicoprivada és un element essencial per afrontar els principals reptes metropolitans.
5. La mobilitat defineix la dinàmica del fet metropolità com a sistema de ciutats en col·laboració i cooperació i n'estableix el progrés i el desenvolupament. És necessari tenir un projecte consensuat de mobilitat que permeti compatibilitzar la sostenibilitat i el desenvolupament econòmic.
6. Les infraestructures han de procurar establir una integració urbana més gran a curt, mitjà i llarg termini, per generar més espai urbà.
7. La problemàtica de l'habitatge s'ha d'abordar sota un acord ampli entre tots els actors apostant per una estratègia basada en la màxima col·laboració publicoprivada que pugui ser sostenible en el temps.
8. S'ha d'apostar per una visió integral de la seguretat, que inclou recuperar el terreny perdut en civisme, i un consens ampli entorn de l'oci nocturn. Per assolir una mirada metropolitana de la seguretat és necessari un instrument formal de coordinació policial en l'AMB, començant per les ciutats de Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Santa Coloma i Sant Adrià de Besòs.
9. S'ha de construir un espai cultural metropolità que defineixi interaccions amb altres ciutats i eixos culturals com ara Tarragona-Reus, Girona o Lleida. Establir relacions entre ciutats a partir d'esdeveniments culturals, com les que genera el Festival de Cinema Fantàstic de Sitges o el Festival de Jazz de Terrassa. És clau activar el potencial cultural de la muntanya de Montjuïc, tot promovent l'aliança entre cultura, esport i turisme.
10. Cal associar talent i metròpolis, entès com un binomi inseparable per a l'impuls de la innovació i el suport a l'emprenedoria. Ha de ser una prioritat estratègica convertir la regió metropolitana en un gran impulsor de talent i innovació. Cal potenciar i reforçar el vincle entre la xarxa universitària, el món de les empreses i les administracions a través dels grans centres de recerca que ja disposem.

11. És necessari un compromís efectiu per lluitar contra la desigualtat. Hem de treballar per aconseguir que hi hagi igualtat dels nivells de vida dels ciutadans a les diverses ciutats que conformen la regió metropolitana.
12. És imprescindible continuar aprofundint en la descentralització de la gestió dels serveis públics de salut per donar més resposta i millorar l'atenció als ciutadans.
13. El sistema educatiu ha d'apostar per la formació professional i ha de tenir un abast metropolità, ja que els recursos formatius del territori són accessibles a qualsevol estudiant de l'àmbit metropolità i la planificació de l'oferta formativa acostuma a seguir un criteri territorial més ampli que el local.
14. El turisme entès com a oportunitat, i no com a problema, és la clau per identificar el desenvolupament de la regió metropolitana. La descentralització del turisme a la regió metropolitana i l'aliança entre turisme, cultura i esport per generar esdeveniments de valor internacional, com l'aposta per a la celebració dels Jocs d'hivern del 2030, permet avançar cap a una proposta de turisme de qualitat basada en la concepció econòmica del visitant.
15. Un urbanisme basat en el desenvolupament d'espais neoterçaris que estableixen la globalització, les TIC, el desenvolupament tecnològic, la digitalització i plasmat sota una concepció d'impuls d'una metròpoli definida com a biociutat.
16. Els ODS, els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides han de ser el gran marc de desenvolupament del potencial de la regió metropolitana. En aquests objectius s'integren àmbits com ara la salut, la qualitat de vida i la lluita contra la desigualtat i el canvi climàtic. Són objectius que incideixen en la qualitat de l'aire, l'aigua, la gestió eficaç dels residus i una millor protecció de la biodiversitat.

En el segon informe *Repensar la metròpoli. El repte metropolità* del 2022 es van assenyalar divuit punts per establir el repte metropolità:

1. La metròpoli és un repte multigeneracional que necessita la determinació de diferents generacions per afrontar un objectiu comú.
2. Definir el futur de l'Àrea metropolitana sota el concepte/realitat com ara: Arc metropolità, la Regió urbana global o El corredor del Mediterrani. L'Arc metropolità queda establert per Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú. Aquest territori "suposa la tercera part del PIB de Catalunya i el 55% de la població de Catalunya viu a l'Àrea metropolitana i el 45% a l'Arc metropolità". A l'Arc metropolità cal sumar-hi una visió Regió urbana global. Aquesta visió obeeix a establir que "hi ha barris metropolitans, des del Baix Llobregat fins al Barcelonès, amb un nivell de qualitat urbana semblant o més gran fins i tot que Barcelona. Aquest fet positiu per als municipis estableix el germen d'una nova visió neometropolitana". Cal replantejar el corredor del Mediterrani "perquè pugui vertebrar el territori a escala regional, amb tota la complexitat del segle XXI. Ha de poder servir territoris singulars com l'Empordà o

el Delta de l'Ebre, i en termes interregionals, reforçar la interacció amb territoris —col·laboradors històrics— com són Mallorca, València o la Catalunya del Nord”. En aquest sentit, es proposa avançar cap a un gran pacte metropolità, basat a “trobar espais de cooperació entre institucions, organitzacions i teixits empresarials per fer front a reptes i oportunitats”.

3. Impulsar un desenvolupament adequat de la metròpoli com a entitat transformadora d'usos i prioritats de les ciutats és evolucionar cap al model de la descentralització, col·locant un equipament o un esdeveniment fora de la ciutat de Barcelona, per generar noves centralitats.
4. S'han de desenvolupar infraestructures clau per a tota la regió metropolitana, com són l'aeroport, el transport de Rodalies, el port de Barcelona o infraestructures tecnològiques.
5. Augmentar l'aposta de ciutat a favor del creixement de projectes empresarials dirigits al desenvolupament d'infraestructures tecnològiques, com és “un punt d'interconnexió de cables submarins a Europa que s'està construint a Sant Adrià de Besòs la infraestructura de cable submarí més gran del Mediterrani, una estació d'aterratge d'alta capacitat a Barcelona”.
6. Afavorir la cultura com a un dels eixos principals d'impuls econòmic de la regió metropolitana. Això implica tornar “a l'etapa en la qual el lideratge cultural es construïa en col·laboració lleial entre el sector públic i el privat”.
7. Impulsar “programes formatius, la capacitat contínua de professionals, adaptables a les necessitats de les empreses amb pràctiques al centre de treball i actualitzar de forma àgil els programes formatius”.
8. Abaixar l'alta taxa de temporalitat en la contractació. “En 2019 més del 85% dels nous contractes a l'AMB van ser temporals. I aquesta xifra s'ha mantingut pràcticament constant en els darrers anys (el 2015 el percentatge era del 86%)”.
9. Corregir amb celeritat la bretxa salarial, entre salaris mitjans, de les dones en relació amb els homes. Aquesta bretxa continua “sent molt alta: de l'11,5% per als menors de 34 anys; del 20% per a edats entre 35 i 54 anys i del 29% per a persones de 55 anys i més”.
10. La lluita contra les desigualtats socials continua sent un dels factors claus per garantir la cohesió social. Problemàtiques que afecten les condicions de l'habitatge, la fractura digital, l'atenció a la gent gran o la situació de la immigració són reptes que es poden afrontar millor a escala metropolitana.
11. “És imprescindible una coordinació de tots els municipis metropolitans per fer front a la bretxa digital. Els municipis han de comprometre les dades obertes dels ciutadans i promoure la formació digital. Les ciutats han d'abanderar l'humanisme tecnològic”. “Barcelona s'hauria de convertir en pionera en la implementació de la recomanació sobre ètica en el desenvolupament de la intel·ligència artificial que ha fet la UNESCO”.

12. Ens trobem en un moment de nova formulació sobre com cal impulsar l'urbanisme, l'arquitectura i la relació dels ciutadans amb els espais públics. Això implica fixar com a objectiu “avançar cap a una reindustrialització digital de la ciutat, integrar-la a les noves xarxes de la bioeconomia circular”.
13. Un altre aspecte relacionat amb l'anterior és desenvolupar programes d'acció de les zones verdes per desenvolupar una estratègia que millori la salut, la qualitat de la mobilitat i els espais verds de les ciutats.
14. La seguretat a les ciutats ha esdevingut una de les principals preocupacions dels ciutadans, que exigeixen una millor coordinació entre els diferents cossos policials. Com ja es va fer esment al primer informe de RethinkBCN en 2021.
15. En relació amb la mobilitat hauríem d'avançar cap a nous models d'organització de l'espai públic i compartit de les ciutats, on no es lesionin els interessos dels comerços i dels ciutadans perquè puguin disposar de serveis orientats, no només a les exigències del barri, sinó també de la regió metropolitana i cercar la millor manera de desenvolupar els centres econòmics de la ciutat per acomodar-los a les seves necessitats.
16. Parlem també de prioritzar la mobilitat elèctrica “amb una bona xarxa de punts de recàrrega que garanteixi una autonomia als vehicles elèctrics. La regió metropolitana és la porta d'entrada de la interconnexió”.
17. Apostar per les energies renovables implica que “el sector local ha de convertir-se en un sector essencial a l'extensió de les renovables”. És necessari que l'energia solar instal·lada s'ampliï considerablement, tenint en compte el potencial de tots els municipis que componen l'AMB.
18. Des del punt de vista del desenvolupament metropolità, s'observa la necessitat de donar continuïtat al projecte de l'Àrea Metropolitana de Barcelona; veure, analitzar i implementar millores en la seva governança i ampliar-ne les competències.

En el tercer informe *Repensar la metròpoli. Activar la metròpoli* del 2023 es van assenyalar onze punts per establir el repte metropolità:

1. La necessitat de desenvolupar nous indicadors que permetin analitzar els reptes que té davant seu la metròpoli i trobar solucions.
2. Els àmbits principals en els quals s'han d'actuar són el desenvolupament tecnològic, el canvi climàtic i la lluita contra les desigualtats.
3. La intel·ligència artificial s'ha convertit en una de les principals aportacions tecnològiques que afectaran la manera de gestionar les ciutats. Les anomenades ciutats intel·ligents demanen una nova forma de governar les ciutats i impliquen una gestió responsable de les administracions per defensar els drets dels ciutadans.

4. La intel·ligència artificial hibridarà amb altres avenços tecnològics, com les tecnologies immersives, la realitat virtual i la realitat augmentada. Aquestes tecnologies, que estan sent utilitzades també en el camp de la salut, certifiquen la necessitat de mesurar el seu impacte en el desenvolupament metropolità. Hospitals i centres de salut estan utilitzant dispositius i creant nous continguts per a sessions de “mindfulness”, exercicis de memòria o sessions terapèutiques per a pacients en centres com l’Institut Guttman, l’Hospital de Terrassa o la seu de la Suara Cooperativa, també s’utilitzen per a donar formació d’impacte als treballadors, com ho fa Asepeyo en la seva unitat de formació de prevenció de riscos laborals.
5. El canvi climàtic exigeix “aprofundir en elaborar models energètics de proximitat, basats en energies renovables, amb comunitats energètiques en espais residencials i, sobretot, en el teixit industrial i els polígons d’activitat econòmica des de la construcció de projectes de confiança i assequibles. Energies verdes, netes, renovables, intel·ligents, eficients”.
6. Un dels factors que determinaran com entendre el progrés és la lluita contra la desigualtat, en el sentit més global, perquè incideix en aspectes com l’educació, l’accés al treball, la sanitat, les oportunitats o la cohesió social. El que es constata és que la metròpoli no organitzada, sens dubte, reforçaria la desigualtat. No es pot oblidar el paper que les institucions metropolitanes tenen en la redistribució de la riquesa i l’impuls per garantir la igualtat d’oportunitats.
7. La forma de mesurar i respondre davant les desigualtats socials és donant el màxim protagonisme al tercer sector com a indicador i termòmetre de les necessitats socials més urgents. Apostar per una àmplia aliança entre la societat civil organitzada, les xarxes d’ONG, les fundacions de proximitat, les administracions i també les empreses amb l’objectiu de combatre la vulnerabilitat: “Si el tercer sector, les empreses i l’administració no anem de bracet per deslocalitzar la pobresa, no tenim futur”.
8. Impulsar el debat sobre el futur de l’Àrea metropolitana de Barcelona per “garantir igualtat d’oportunitats i de progrés als seus habitants i afrontar la transició energètica, ecològica i digital sense generar noves desigualtats”.
9. Obrir el debat metropolità implica “reflexió i consens territorial, polític i institucional. Al país s’ha de generar un espai de debat en aquest sentit.”
10. Aprofundir en la relació públicoprivada per incidir positivament en donar resposta i afrontar els nous reptes per millorar la vida dels ciutadans.
11. En el mateix sentit de l’anterior punt, plantegem l’exposat en el document Pro BCN, en el qual va participar RethinkBCN juntament amb seixanta-sis entitats de la ciutat: cal “la col·laboració públicoprivada en la recerca i la implementació de les millors solucions al servei del ciutadà”.

2.- EL DESENVOLUPAMENT DE BARCELONA EN ELS PRÒXIMS DEU ANYS I EL SEU IMPACTE EN EL MODEL METROPOLITÀ

El 2029 es complirà i es celebrarà el centenari de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929. Aquesta efemèride va permetre a Barcelona fer el salt al segle XX gràcies al canvi urbanístic impulsat des d'una mirada noucentista i racionalista. El llegat urbanístic s'ha mantingut actualitzant obres com el Pavelló d'Alemanya de Mies van der Rohe, el Palau Nacional, la Font Màgica, el Teatre Grec, el Poble Espanyol o l'Estadi Olímpic.

En el seu moment, Montjuïc va simbolitzar la nova Barcelona, i gairebé cent anys després, l'Ajuntament de Barcelona ha impulsat nous projectes per potenciar la ciutat. Entre ells, destaquen el desenvolupament urbanístic de Montjuïc, la ciutat del coneixement a la Ciutadella, el pla de millora de Ciutat Vella, l'ampliació de l'aeroport i la nova estació central de la Sagrera, entre molts altres. Aquests projectes, un cop culminats, comportaran una gran transformació urbana i una redefinició del que avui entenem per metròpolis.

Per entendre l'impacte que tindrà el desenvolupament de Barcelona en els pròxims anys en la definició de l'àrea metropolitana i la seva extensió a la regió metropolitana, podem destacar alguns dels projectes en curs:

- La remodelació de la Fira de Montjuïc, la prolongació de la L2 del metro des del Poble-sec fins a la Zona Franca travessant la muntanya, la construcció d'un nou barri entre el Poble-sec i la Font de la Guatlla, l'impuls definitiu de la Marina del Prat Vermell amb 12.000 nous habitatges o la creació d'un passeig que connecti a peu, en bicicleta i en transport públic les Drassanes amb la Marina del Prat Vermell, la remodelació de la plaça Espanya, la recuperació del Palau d'Esports de la ciutat i l'ampliació del Sant Jordi Club per acollir concerts de fins a 8.000 persones.
- Una gran transformació que també tindrà el seu impacte en el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC): S'ha acordat una inversió de 100 milions d'euros per a la seva ampliació i rehabilitació, incloent la incorporació del Pavelló Victòria Eugènia. Les obres estan previstes iniciar-se en 2027 i finalitzar el 2029, coincidint amb el centenari de l'Exposició Universal del 1929.
- Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA): L'ampliació afegirà 2.110 m² de noves sales d'exposició, galeries i magatzems. Les obres començaran a mitjans de gener del 2025 i hi ha una previsió d'acabar-se en dos anys.
- Museu Carmen Thyssen: Ubicat en l'antic cinema Comèdia, la seva obertura està prevista per al 2027. El museu albergarà una col·lecció permanent que inclourà obres clàssiques i contemporànies, a més d'exposicions temporals de moda, joies i arts decoratives.
- Obertura del nou Teatre Gènesi al Poble Nou: Impulsat per Grup Focus, on es potenciarà un desenvolupament global de les arts escèniques, des de l'educació fins a la producció teatral.

- El Molino: L'emblemàtic teatre serà programat pel festival Cruïlla, que planteja revitalitzar-lo com un espai cultural multifuncional, tot i que els detalls específics encara estan en desenvolupament.
- Liceu Mar: El Gran Teatre del Liceu en col·laboració amb el Port de Barcelona té com a objectiu crear una segona seu. Un projecte anomenat Liceu Mar, per expandir la seva oferta operística i cultural.
- Biblioteca Provincial a l'Estació de França: S'ha projectat la construcció d'una nova biblioteca central a l'Estació de França, destinada a convertir-se en un referent bibliotecari nacional.
- Sagrada Família: Es preveu que la Torre de Jesucrist, que assolirà una alçada de 172,5 metres, estigui completada a finals de 2025, apropant la basílica a la seva finalització.
- La Rambla: Les obres de remodelació busquen tornar aquest icònic passeig als residents locals, amb una ampliació de les voreres i reducció de carrils per a vehicles. El projecte, dividit en diverses fases, conclourà en 2027.
- Passeig Marítim: L'ampliació del passeig marítim està dissenyada per millorar l'accessibilitat i atraure un flux de visitants més gran, la qual cosa influirà en la gestió del turisme en la zona costanera.
- Estació de la Sagrera: La posada en marxa d'aquesta estació centralitzarà diverses línies ferroviàries, millorant la connectivitat i descongestionant altres estacions de la ciutat.
- Transformació de Barcelona Sants on es crearà un nou vestíbul de metro amb el qual comuniquen Rodalies i alta velocitat.
- Ampliació de l'Aeroport de Barcelona: Es planeja una expansió per augmentar-ne la capacitat i consolidar Barcelona com un hub internacional, encara que aquest projecte ha generat debat pel seu impacte ambiental.
- Cobertura de la Ronda de Dalt: El projecte cerca cobrir trams d'aquesta via per reduir la contaminació acústica i atmosfèrica i crear nous espais verds per als ciutadans.
- Superilles i eixos verds: La implementació de superilles i corredors verds transformarà la mobilitat urbana, prioritzant vianants i ciclistes, i reduint el trànsit vehicular a diverses àrees de la ciutat.
- Obres del tramvia a la Diagonal: L'extensió del tramvia al llarg de l'Avinguda Diagonal cerca connectar les xarxes de Trambesòs i Trambaix, millorant la mobilitat sostenible a la ciutat. La primera fase, entre Glòries i Verdaguer, es va inaugurar el 9 de novembre del 2024, i es preveu que la connexió completa fins a Francesc Macià es realitzi en dues fases addicionals.
- Finalització de les obres de la plaça de les Glòries amb la culminació del nou parc de la Canòpia urbana.
- Ciutatella del Coneixement: Aquest projecte cerca convertir l'entorn del Parc de la Ciutatella en un hub de coneixement, integrant institucions educatives, de recerca i culturals.

- Campus Diagonal Clínic: L'objectiu és integrar assistència sanitària, docència, investigació i innovació en salut, consolidant Barcelona com a referent en l'àmbit biomèdic.
- Fira de Barcelona a Montjuïc: Amb una inversió propera als 300 milions d'euros, es planeja la remodelació per crear nous espais firals, culturals i d'ús ciutadà, augmentant la capacitat per atraure i fer esdeveniments de més envergadura.
- Campus de les Arts al 22@: Liderat per la Universitat de Barcelona, aquest projecte pretén transformar el recinte de Can Ricart en un espai de 6.800 metres quadrats dedicat a la formació i la recerca en arts, consolidant una xarxa de centres d'educació artística superior a Catalunya.
- La culminació de les obres del nou estadi del Camp Nou del F.C. Barcelona durant el 2025.
- El CaixaResearch Institute es desenvoluparà progressivament en els pròxims quatre anys, comptarà amb una superfície de més de dotze mil metres quadrats i allotjarà a més de tres-cents investigadors. El CaixaResearch Institute es construirà en els terrenys adjacents al Museu de la Ciència CosmoCaixa, formant un campus científic.
- MareNostrum 5: El Barcelona Supercomputing Center ha engegat el superordinador MareNostrum 5, un dels més potents d'Europa, amb una capacitat de càlcul de fins a 314 petaflops. Aquest supercomputador permetrà avenços significatius en àrees com la intel·ligència artificial, el canvi climàtic i el desenvolupament de fàrmacs i vacunes.
- El Consorci de la Zona Franca de Barcelona (CZFB) que ha impulsat l'ampliació del DFactory Barcelona, un hub tecnològic dedicat a la indústria 4.0. Aquesta ampliació sumarà 70.000 m² als 17.000 m² existents, consolidant l'espai com un referent internacional en tecnologies avançades, segons apunta la Zona Franca.

A aquestes iniciatives cal sumar les següents, entre altres iniciatives públiques i privades que s'estan desenvolupant a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, atès el seu impacte a Barcelona:

- Tres Xemeneies a Sant Adrià de Besòs: L'antiga central tèrmica es transformarà en un centre cultural i d'innovació digital, revitalitzant una zona industrial en desús i fomentant el desenvolupament econòmic i social de l'àrea
- El projecte per transformar l'antiga Fàbrica Godó i Trias a L'Hospitalet de Llobregat en un centre cultural dedicat a les arts visuals.
- L'ampliació del recinte de la Fira de Barcelona en la Gran Via de L'Hospitalet es culminarà el 2026 a L'Hospitalet de Llobregat. Un nou espai firal clau per a situar a la institució com una de les instal·lacions firals més grans d'Europa.

El nostre objectiu ha estat convidar diversos responsables del sector empresarial i acadèmic, especialistes, periodistes, així com responsables polítics i tècnics de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, per tal de definir, més enllà dels projectes concrets de ciutat que ja s'estan impulsant, la Barcelona de 2030-35 i el seu model de ciutat.

Hem abordat qüestions com l'habitatge, la mobilitat, les infraestructures, la cultura, el tercer sector, la potenciació de les zones verdes, el sector neoterciari (innovació tecnològica), el turisme, l'educació, la sanitat, l'esport o l'impuls per reindustrialitzar l'àrea metropolitana de Barcelona, entre altres temes tractats, que permetin contribuir, des del sector privat, a establir el nou model de Barcelona que s'està generant actualment com a conseqüència dels canvis urbanístics i arquitectònics que s'aniran consolidant en els pròxims anys.

Els importants i determinants canvis que es materialitzaran a Barcelona i la seva àrea metropolitana els pròxims anys han portat a Rethink BCN a crear un espai de diàleg i pensament metropolità a través del cicle de conferències *Fer Metròpolis 2030* que es va iniciar amb la primera trobada Barcelona i esport i que al febrer seguirà amb la trobada Barcelona i habitatge. Aquest cicle de diàlegs de ciutat contribueix a enfortir la relació publicoprivada per al desenvolupament de la ciutat.

Al programa de publicacions en la pàgina web RethinkBCN i el cicle presencial *Fer Metròpolis*, aquest any hem sumat l'obertura de la Societat Barcelonina d'Estudis Econòmics i Socials de Foment de Treball a Madrid (SBEES Madrid) amb el propòsit de generar dinàmiques de col·laboració i incorporació entre ciutats i aprofundir en el desplegament de les àrees metropolitanes, tant a Espanya com a Portugal.

3.- L'ACTUAL MODEL METROPOLITÀ

Entenem el model metropolità de Barcelona des de l'actual marc normatiu i de funcions que té assignat l'àrea metropolitana de Barcelona. Considerem que el seu model, centrat en proveir serveis i inspirat en l'esperit de la coordinació i la cooperació entre municipis per millorar la vida dels ciutadans, és prou ampli per donar resposta als canvis i reptes que han d'afrontar les ciutats que la constitueixen. Les funcions d'un model com l'establert per a l'AMB abasten des de la gestió de la mobilitat i el transport públic metropolità fins a l'ordenació del territori i urbanisme que implica la planificació urbanística a través del Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM), la conservació i ordenació de espais naturals, la gestió de residus i medi ambient, les infraestructures com carreteres o serveis bàsics com la gestió del cicle integral de l'aigua, des del proveïment fins al sanejament, l'habitatge i l'impuls de polítiques que afavoreixin la cohesió social, la promoció econòmica i el turisme, entre d'altres, i està prou desenvolupat per donar solucions als ciutadans.

El model metropolità de Barcelona està basat a anar acomodant noves funcions a mesura que les necessitats canvien i aconseguir una eficient i eficaç gestió de les competències que té assignada; és un model d'adaptació constant al territori, a l'augment demogràfic, a l'impacte dels avenços tecnològics que en millorin la gestió. Es pot afirmar que l'AMB és un organisme amb una gran capacitat per assimilar els canvis en dissenyar la governança per promoure una cultura de col·laboració que s'ha consolidat entre les ciutats que componen el sistema metropolità. Així, doncs, el model de l'AMB es defineix per donar resposta als ciutadans en àrees tan diverses com les que hem esmentat anteriorment i per assimilar amb rapidesa els canvis i aplicar millores dels serveis.

Si l'actual model metropolità ha estat en gran mesura definit i impulsat per grans transformacions urbanístiques i arquitectòniques, com les ocorregudes durant les olimpíades del 92, la posada en marxa del Districte 22@, el fòrum de les cultures el 2004, l'ampliació de la xarxa del metro amb la creació de les línies 9,10, i 11, en aquests moments podem afirmar que ens trobem davant una de les transformacions més grans de les últimes dècades de Barcelona i la seva àrea d'influència. La dinàmica, la plasmació i l'orientació de la metròpolis quedaran modificades en el mateix moment en què es culminin obres com l'Estació de la Sagrera, el projecte de les Superilles, l'aeroport de Barcelona, la cobertura de la Ronda de Dalt, l'ampliació del passeig marítim, l'aeroport i la remodelació de la Rambla, entre altres iniciatives; per tant, caldrà actualitzar el seu model actual.

La qüestió que sorgeix i que ha de ser abordada com a conseqüència de la gran transformació que impulsa Barcelona és com aquests influiran a canvis en l'àrea metropolitana i més enllà d'ella, en la configuració de la regió metropolitana. Es tracta de veure com afecta al model metropolità qüestions com la posada en marxa de l'estació de

la Sagrera, l'ampliació de l'aeroport de Barcelona, Sants Estació, la transformació del litoral, el projecte Montjuïc 2029, liderat per la Fira de Barcelona i el MNAC, o el nou campus de Salut de l'Hospital Clínic a les actuals instal·lacions esportives de la UB. La transformació en què es troba immersa Barcelona afectarà la gestió de qüestions com la mobilitat, la seguretat, la salut, l'educació i la cultura i propiciarà una nova manera de pensar i estar en la metròpoli.

S'obre un nou escenari per a la futura definició i plasmació metropolitana propiciada per iniciatives com l'ampliació del MNAC i del MACBA, l'obertura del museu Thyssen als antics cinemes Comedia, la posada en marxa del Molino gestionat pel festival Cruïlla, el Liceu Mar, que representa un impacte en la cultura i la dinàmica d'accés als ciutadans de l'àrea metropolitana, o la nova Biblioteca Provincial que s'ubicarà a l'Estació de França, la culminació de les obres de la Sagrada Família, quan la Torre de Jesucrist arribi a una altura de 172,5 metres a finals de 2025, la finalització de les obres de la Rambla i el seu impacte a Ciutat Vella, l'ampliació del passeig marítim que implicarà un flux més gran de visitants i influirà en la forma de gestionar el turisme. La posada en marxa de l'Estació de la Sagrera, l'ampliació de l'aeroport de Barcelona, la cobertura de la Ronda de Dalt o la finalització de les SuperIlles i els eixos verds canviaran la mobilitat a l'entrada i sortida de la ciutat de Barcelona. Projectes educatius, d'innovació i econòmics, com la finalització de la Ciutat del coneixement a la Ciutadella, la transformació de les Tres Xemeneies a Sant Adrià de Besòs que esdevindrà un centre cultural i d'innovació digital. La creació del Campus Diagonal Clínic té com a objectiu integrar assistència sanitària, docència, investigació i innovació en salut. Des del punt de vista econòmic, la importància de la remodelació per part de la Fira de Barcelona a Montjuïc amb l'objectiu de crear nous espais firals, culturals i d'ús ciutadà amb una inversió de gairebé 300 milions d'euros que permetrà augmentar la capacitat de les instal·lacions firals i aconseguir atraure i realitzar esdeveniments de més envergadura en l'àmbit de l'organització de fires i congressos. Tots aquests projectes es troben en diferents fases d'execució i incidiran en el desenvolupament de la metròpoli, en incidir en àmbits com l'habitatge, el turisme, la mobilitat, la seguretat, la cultura, la innovació, les infraestructures, l'educació i la salut.

Els articles, ponències, entrevistes i diàlegs que hem desenvolupat durant el 2024 pretenen contribuir al debat per analitzar cap a quin model metropolità ens dirigim com a conseqüència de la gran transformació urbanística per als propers deu anys que ha emprès Barcelona.

4.- INICIATIVES DE BARCELONA QUE HAN DE PERMETRE ASSOLIR UN NOU MODEL METROPOLITÀ

4.1- INICIATIVES ECONÒMIQUES I D'INNOVACIÓ

La definició i l'impuls de projectes d'envergadura, com la posada en marxa de l'iniciativa Catalunya Media City a les Tres Xemeneies de Sant Adrià de Besòs, impliquen diversos municipis, com Sant Adrià de Besòs, Badalona i Barcelona, i, per tant, l'àrea metropolitana de Barcelona. Les obres estan programades per començar el 2026, ampliant l'espai dels actuals 22.600 m² fins als 35.000 m². Aquest centre se centrarà en la formació, la investigació, la creació i la innovació, amb l'objectiu de posicionar-se com un referent mundial en aquests sectors.

El projecte, tal com s'ha assenyalat a Rethink BCN, tindrà un abast metropolità:

“L'alcalde Jaume Collboni vol que el Besòs sigui una prioritat del seu mandat, fent efectiu l'acord de l'Àrea Metropolitana de Barcelona del gener de 2023 d'invertir 500 milions d'euros en 10 anys, a partir de 27 projectes orientats a la cohesió social i a la dinamització econòmica i territorial. Habitatge, ocupació, seguretat i lluita contra les desigualtats són les grans assignatures pendents”.

“Hi ha actuacions necessàriament urgents, com acabar amb barraques i infravivendes, rehabilitar edificis deteriorats, construir habitatges públics, millorar els polígons industrials a banda i banda del riu i regenerar les platges contaminades de Badalona i Sant Adrià”.

“Les previsions dels tècnics indiquen que la franja adjacent a la ronda litoral, paral·lela al riu, tindrà un paper estratègic com a espai d'economia circular i indústria 4.0. Una de les seves avantatges és la proximitat al Districte 22@, un hub d'emprenedoria i innovació. L'àrea del Besòs compta amb múltiples potencialitats gràcies a iniciatives en diversos sectors que cal potenciar: campus universitaris (Diagonal-Besòs de la UPC, Campus d'Alimentació de Torribera a Santa Coloma de la UB, Hospital Trias i Pujol o Can Ruti de la UAB). És rellevant destacar el Campus d'Alimentació i el Campus Sanitari de Can Ruti (referents en àmbits com oncologia, sida o leucèmia), que són peces clau en alimentació i salut, àmbits en què Barcelona ocupa posicions de lideratge”.

L'ampliació i la remodelació del recinte de Montjuïc de la Fira de Barcelona tenen com a objectiu crear un espai firal que esdevingui el principal referent europeu en l'organització de fires i congressos. El projecte persegueix l'optimització i millora de les instal·lacions, fent-les més flexibles, polivalents, eficients, digitalitzades i sostenibles. Es preveu que gran part de les obres estiguin finalitzades el 2029, coincidint amb

el centenari de l'Exposició Internacional de 1929. La inversió estimada per a la remodelació del recinte de Montjuïc és de 290 milions d'euros. Aquesta transformació impactarà en el desenvolupament de la muntanya de Montjuïc i implicarà municipis com l'Hospitalet de Llobregat i el Prat de Llobregat, tant des del punt de vista expositiu i de serveis com des de la perspectiva del transport, amb repercussions per a tota l'àrea metropolitana de Barcelona.

El Consorci de la Zona Franca de Barcelona (CZFB) ha definit una sèrie de projectes estratègics per als pròxims anys, centrats en la innovació, la sostenibilitat i el foment de la indústria 4.0.

Un dels projectes més destacats és l'ampliació del DFactory Barcelona, un hub tecnològic dedicat a la indústria 4.0. Aquesta ampliació sumarà 70.000 m² als 17.000 m² existents, consolidant l'espai com un referent internacional en tecnologies avançades, segons apunta la Zona Franca.

Un altre exemple rellevant és la consolidació del Barcelona Supercomputing Center (BSC), que lidera el llançament del International Trillion Parameter Consortium (TPC). Aquest consorci reuneix les principals institucions de supercomputació del món per accelerar el desenvolupament de la intel·ligència artificial generativa en la ciència i l'enginyeria.

El TPC crearà una xarxa mundial de recursos i coneixements que faciliti el treball conjunt, juntament amb la formació de la pròxima generació d'investigadors en IA i disciplines relacionades amb el desenvolupament i ús de la IA a gran escala.

La computació quàntica aplica al camp de la informàtica les propietats de la mecànica quàntica, com la superposició, per aconseguir un rendiment molt superior al de la computació clàssica.

La iniciativa desenvolupa una àmplia gamma de projectes, entre els quals destaca la posada en marxa del superordinador MareNostrum 5, que situa Barcelona a l'avantguarda de la supercomputació mundial. El seu paper estratègic no només transforma el panorama científic, sinó que també impulsa un creixement econòmic sostenible i posiciona la ciutat com a líder en innovació tecnològica global. El projecte compta amb professionals altament qualificats, genera la creació d'ocupació en sectors vinculats a la tecnologia, el programari i la investigació, i atrau inversions europees i internacionals en projectes de recerca científica. La seva inclusió en el programa Euro-HPC ha suposat una inversió inicial de 223 milions d'euros. Però el més rellevant des del punt de vista econòmic és que permet a empreses locals i estrangeres col·laborar en projectes d'innovació, impulsant el teixit empresarial d'alta tecnologia i beneficiant directament sectors com la biotecnologia, l'automoció i l'energia, que podran utilitzar les capacitats del superordinador. El seu impacte tecnològic i econòmic reforça el posicionament de Barcelona com un hub tecnològic europeu, atraient empreses i institucions perquè s'instal·lin a l'àrea metropolitana.

Aquestes quatre iniciatives estaran operatives, en major o menor mesura, en els pròxims cinc anys i requeriran definir el seu abast des d'una perspectiva metropolitana, amb l'objectiu que les empreses i institucions col·laborin per maximitzar els beneficis mutus i minimitzar les externalitats negatives.

4.2- INICIATIVES CULTURALS

Com hem indicat a l'exposició inicial de l'informe, la ciutat de Barcelona es troba immersa en una profunda renovació i obertura de nous projectes culturals en àmbits com el teatre, les arts visuals, musicals i l'art immersiu. L'ampliació del MNAC, del MACBA, la posada en marxa del Museu Thyssen a l'antic cinema Comedia, el Teatre Principal, el teatre Gènesis del Grup Focus, la recuperació del Teatre Arnau i el nou projecte musical al Molino per part de Cruïlla són exemples de la vitalitat i transformació de l'oferta cultural. A aquestes iniciatives cal sumar la finalització de la Sagrada Família i el projecte per transformar l'antiga Fàbrica Godó i Trias, a L'Hospitalet de Llobregat, en un centre cultural dedicat a les arts visuals.

Parlem de la creació, l'ampliació i la recuperació d'espais culturals que augmenten el perímetre cultural de la ciutat, generant una major atracció cap a ella des d'altres ciutats de la regió metropolitana. Així doncs, influirà positivament en el desenvolupament cultural de les ciutats que la conformen. Des d'aquest punt de vista, es destaca que "més enllà de les fronteres administratives entre ciutats, hi ha certs elements que les transcendeixen. La cultura n'és un d'ells. La circulació de públics és una evidència. El problema és que els públics culturals tendeixen a anar de fora cap a dins i molt poc de dins cap a fora. Molta gent de l'àrea metropolitana ve a consumir cultura a Barcelona, però és molt més difícil que la gent de Barcelona vagi a aquests altres llocs metropolitans. És una realitat injusta des del punt de vista cultural i no ajuda a crear espais més estables per als artistes i creadors. Obrir aquesta dinàmica és un objectiu claríssim d'una política cultural".

La qüestió central a abordar és establir un creixement harmònic metropolità des del punt de vista cultural que permeti afavorir una dinàmica artística d'intercanvi i incorporacions que es desenvolupin a tota l'àrea metropolitana. L'indicador que l'oferta cultural de Barcelona creixerà significativament en els pròxims anys porta a buscar un nou front de col·laboració i coordinació metropolitana.

4.3- INICIATIVES DE RECERCA, FORMACIÓ I EDUCACIÓ

La culminació del projecte de la Ciutadella del Coneixement, liderat per les administracions públiques i la Universitat Pompeu Fabra, juntament amb altres universitats, és una iniciativa estratègica de Barcelona que busca transformar l'entorn del Parc de la Ciutadella en un pol d'innovació, recerca i divulgació científica. Aquest projecte, impulsat per l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb universitats i institucions científiques, té un fort enfocament en el desenvolupament sostenible, la connexió amb la ciutadania i l'impuls econòmic. El seu propòsit és desenvolupar un hub internacional de recerca i innovació, convertint el Parc de la Ciutadella en un ecosistema d'excel·lència científica amb la presència d'institucions de recerca de renom i fomentant la col·laboració entre universitats, centres de recerca, empreses tecnològiques i organismes públics. Representa un projecte clau, ja que, com s'ha indicat:

“La Ciutadella del Coneixement ja està en obres i, en tres o quatre anys, serà una realitat, igual que l’Institut de Recerca de la Caixa, també en construcció. Més endavant arribarà el Clínic: el seu trasllat necessitarà més temps perquè implica més recursos. Tanmateix, ja s’ha avançat molt en haver assolit el consens sobre el lloc on s’ha d’ubicar. Després de tot això, començarà l’ampliació de l’Hospital de Bellvitge”.

Tots aquests projectes incideixen en la recerca, la formació i l’educació. Campus Diagonal Clínic té com a objectiu integrar assistència sanitària, docència, recerca i innovació en salut, consolidant Barcelona com un referent en l’àmbit biomèdic.

A més, aquests projectes estan relacionats amb el desenvolupament formatiu i educatiu de l’àrea metropolitana; entre ells, la posada en marxa de la Biblioteca Provincial de Barcelona a l’Estació de França. És necessari observar, com adverteixen diversos professionals del sector, que en el futur immediat es millorarà l’educació com a instrument de cohesió social:

“A la regió metropolitana hi ha més de 800.000 alumnes d’educació obligatòria, secundària i formació professional. El sistema educatiu s’enfronta a nous reptes: canvis en el perfil dels alumnes, l’impacte de les noves tecnologies o les demandes del sistema productiu. Com a teló de fons, l’informe PISA 2023, que va commocionar la societat catalana”.

“Hi ha un descens important de la natalitat que no es compensa del tot amb l’arribada d’immigració, és a dir, menys nens i nenes, però més diversos i heterogenis en els seus orígens culturals, socials i econòmics. Això planteja un repte molt important perquè es partia de la idea que l’escola educava un tipus d’alumnat més o menys homogeni pel que fa a cultura i valors. No es pot donar per suposat quin tipus d’implicació familiar, valors o referents hi ha en relació amb l’educació. Això significa que cal reforçar els recursos i les capacitats dels professionals per garantir l’aprenentatge”.

“Fer polítiques contra la segregació escolar només a nivell de ciutat o municipi és clarament insuficient, perquè els fluxos de població són constants”.

“L’escola exerceix, en molts llocs de l’àrea metropolitana, un paper primordial com a espai de suport social. Més enllà de la seva funció educativa, les escoles s’han convertit en veritables nuclis d’integració comunitària”.

“En un territori tan dens i complex com el metropolità, hi ha objectius clars. Un dels principals és la igualtat d’accés al sistema educatiu: garantir que tots els nens i nenes tinguin accés a una educació de qualitat, independentment de la seva situació social i econòmica. El pacte contra la segregació escolar impulsa fer-ho possible, però hem de garantir que totes les escoles tinguin la mateixa qualitat i els recursos suficients per compensar les possibles desigualtats. En aquest sentit, és important la personalització de l’aprenentatge, així com adquirir formació en competències digitals per preparar l’alumnat per a un mercat laboral en constant evolució”.

És necessari avançar i desenvolupar nous projectes de recerca, formació i educació que s’han d’integrar en un pla metropolità per desplegar el potencial de l’educació i aprofundir en la cohesió social i la generació d’oportunitats.

4.4- INICIATIVES ESPORTIVES

La Copa Amèrica ha tornat a situar Barcelona al centre de l'esport internacional i ha permès prendre consciència del potencial empresarial i públic de l'esport per millorar la vida de les persones i per impulsar econòmicament la ciutat i l'àrea metropolitana de Barcelona. Afavorir el vincle entre la ciutat i l'esport és un dels factors més determinants per al futur de les ciutats.

Barcelona disposarà en els pròxims anys d'un nou complex esportiu i d'oci amb l'obertura el 2025 del remodelat Camp Nou i del Centre Esportiu Municipal (CEM) La Sagrera. Aquest centre comptarà amb una piscina de 33x25 metres, una piscina complementària, vestidors exclusius, grades per a espectadors i un solàrium. El Complex Esportiu Municipal Espronceda, dissenyat per a esports minoritaris, inclourà un pavelló triple, una sala de tir amb arc, una sala de tennis de taula, dues sales de gimnàstica artística i una sala social. Al Centre Esportiu Municipal La Marina està prevista la construcció d'una nova piscina, sales d'activitats dirigides i fitness, a més d'un pavelló poliesportiu triple. L'equipament del Pavelló Municipal Glòries disposarà d'una nova piscina i sales d'activitats dirigides i fitness, ampliant l'oferta esportiva a la zona.

En aquest context, és important assenyalar que *“és necessària una actualització dels equipaments que es van construir el 1992. Hem de sumar esforços, per exemple, amb el Departament d'Educació, visualitzant les instal·lacions educatives també com a esportives per ajudar a solucionar el dèficit existent”*.

“Barcelona ha fet una molt bona feina des dels Jocs Olímpics del 92, i fruit d'això hi ha molta gent que practica o vol practicar esport. Tot i això, des de les federacions ens trobem amb un dèficit important d'instal·lacions a la ciutat de Barcelona. És necessari que les administracions comencin a treballar conjuntament per oferir oportunitats en la pràctica de l'esport a la gent de Barcelona i la seva àrea metropolitana”.

Un cop més, es constata la necessitat de definir una estratègia que compatibilitzi el desenvolupament de la nova Barcelona amb la millora i adequació de les polítiques destinades a fomentar l'esport com a projecte econòmic i de promoció de la ciutat per millorar la salut dels ciutadans.

4.5- INICIATIVES DE MOBILITAT

La culminació de les obres de l'Estació de la Sagrera, l'ampliació i remodelació de l'Estació de Sants, l'ampliació de l'aeroport i del Port de Barcelona, juntament amb la finalització del pla de les superilles i de les obres del tramvia al llarg de l'Avinguda Diagonal per unir les xarxes del Trambaix i del Trambesòs, són iniciatives que afectaran la mobilitat tant per entrar i sortir com per desplaçar-se per la ciutat. La mobilitat ha de ser sostenible en un context on hi ha més de 3.020.000 vehicles a l'àrea metropolitana, amb un impacte en la generació de gasos d'efecte hivernacle del 25% de les emissions (dades d'IDESCAT, 2022). La descarbonització del transport és un repte, però el país disposa de poca indústria vinculada a la mobilitat sostenible, fet que implica incloure-la entre les prioritats de la política industrial.

És necessària la implantació de Zones de Baixes Emissions, establint restriccions de circulació per als vehicles més contaminants. Aquesta mesura clau ha d'anar acompanyada del suport a la reconversió de la flota de distribució de mercaderies per no perjudicar els treballadors autònoms; fomentar el transport públic millorant-ne la freqüència, puntualitat i comoditat, així com ampliant la xarxa; apostar per la política ferroviària, fins i tot considerant un tren interurbà d'alta velocitat similar al RER de París; promoure la mobilitat activa i impulsar la mobilitat compartida. També cal reduir l'ús del vehicle privat amb mesures dissuasòries com peatges urbans, restriccions de circulació o aparcaments dissuasoris.

“Cal establir mecanismes de coordinació entre l'Estat, la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona, l'AMB i eventualment la instància regional per implementar polítiques de mobilitat sostenible. L'Ajuntament i l'AMB haurien de ser els representants i negociadors en els temes de mobilitat del territori metropolità”.

“És necessari dur a terme la transició climàtica sense subordinacions a cap dogmatisme. Una transició que sigui pactada, consensuada i, almenys, entesa”.

La mobilitat és una de les qüestions clau perquè totes les iniciatives que està emprenent Barcelona en diversos àmbits puguin explotar tot el seu potencial i no es vegin limitades per un pla de mobilitat que restringeixi el desenvolupament econòmic de la ciutat.

4.6- INICIATIVES D'HABITATGE

El principal repte de les ciutats a Europa és donar resposta a la manca d'habitatge públic i privat destinat als ciutadans a preus assequibles i sostenibles, que permeti als joves accedir-hi i que les persones grans no es vegin en risc de perdre'l. En el marc del Pla Viure, s'està elaborant el Pla d'Habitatge 2025-2032, actualment en procés participatiu obert a la ciutadania i agents implicats. Aquest pla busca avaluar les mesures implementades els darrers anys i definir noves estratègies per garantir el dret a un habitatge digne a la ciutat. Els objectius són: universalitzar el dret a l'habitatge, ampliar el parc d'habitatge assequible i social per facilitar l'accés a un habitatge digne a tots els ciutadans, rehabilitar i millorar els habitatges existents, fomentar la sostenibilitat, l'accessibilitat i el confort en els habitatges actuals, promovent-ne la rehabilitació i millora, atendre la vulnerabilitat i abordar els reptes demogràfics i les diferents etapes vitals de la ciutadania, prestant especial atenció a les situacions de vulnerabilitat.

Per això s'ha reactivat la construcció de 637 pisos públics de lloguer en 11 solars cedits per l'Ajuntament, en col·laboració amb la Generalitat, així com la regulació dels lloguers de temporada. També s'ha proposat una modificació del Pla General Metropolità per regular els lloguers de temporada amb l'objectiu de protegir el caràcter residencial dels barris i evitar el frau.

Durant el 2024, des de Rethink BCN s'ha plantejat:

“Barcelona consolida l'habitatge com el principal problema de la ciutat, per davant de la seguretat, la neteja i el turisme. El 83% dels barcelonins consideren que el problema s'ha agreujat, segons una enquesta de GESOP”.

“Catalunya només inverteix el 0,1% del PIB en polítiques d'habitatge social, quan la mitjana europea és del 0,6%. Menys del 2% dels habitatges són de lloguer social, mentre que la mitjana europea és del 9%. Hi ha països, com els Països Baixos, on aquest percentatge arriba al 30%. Les administracions han d'actuar amb més rapidesa i responsabilitat, i assolir un Pacte Nacional per l'Habitatge. És necessari blindar el parc d'habitatge públic per evitar que es perdi, recuperar els habitatges buits, especialment aquells que estan en mans de grans tenidors, per destinar-los al lloguer social, i prioritzar la rehabilitació perquè siguin energèticament eficients”.

“S'haurien de limitar els preus del lloguer i les pujades del preu de l'habitatge. A l'àrea metropolitana trobem actualment preus desorbitats. A més, cal plantejar si hem de treballar tota la vida per comprar-nos un habitatge. Per tant, en principi som partidaris de controlar el mercat, però estudiant bé que els efectes no siguin contraris al que busquem. Necessitem decisions valentes, però no només des de l'àmbit local, sinó de manera coordinada amb les administracions autonòmiques, estatals i fins i tot europees”.

“Les polítiques d'habitatge han d'impulsar-se en quatre eixos: més habitatge públic assequible, reutilització del parc existent, rehabilitació, i línies de subvencions i ajuts. I és necessari coratge polític i un acord transversal entre administracions públiques, promotors, entitats i societat civil”.

“Hem establert aliances amb el sector privat en la gestió de l'aigua i en l'habitatge. Va costar molt, però es va aconseguir per construir habitatge de lloguer social. Aquí parlarem amb tothom: promotors, entitats, societat civil, per definir tota la política d'habitatge. Deixant de banda discursos i entrant en matèria”.

La clau per avançar en iniciatives que permetin disposar de més habitatge, tant públic com privat, és passar dels diagnòstics a l'acció política i empresarial. Es tracta de passar d'una visió urbana de ciutat a una altra de dimensió metropolitana.

5.- CAP A UN NOU MODEL METROPOLITÀ

S'han definit una sèrie d'iniciatives urbanístiques, arquitectòniques i d'actuacions econòmiques en sis àmbits de desenvolupament de ciutat per afrontar l'evolució del model metropolità i poder assenyalar, observar, pautar i establir nous indicadors que permetin guiar el desenvolupament i transformació d'una regió metropolitana cap a un model renovat i més eficient en termes d'organització, sostenibilitat i qualitat de vida.

L'editorial del *Financial Times* "El prometedor experiment d'Anglaterra amb els alcaldes metropolitans", publicat el 16 d'abril de 2024, destaca algunes de les línies que es poden explorar en el futur, davant l'enorme impuls que estan donant les ciutats que conformen la regió metropolitana de Barcelona. Això ens permet acostar-nos a la figura de l'alcalde o alcaldessa metropolità: "Elegits per primera vegada fora de Londres el 2017, els alcaldes metropolitans s'han convertit en una rara història d'èxit pel que fa a l'enfocament de Gran Bretanya sobre el creixement regional, generalment erràtic i inconsistent. La majoria d'aquests alcaldes són actualment més reconeguts que els líders de les autoritats locals i els parlamentaris, segons una enquesta del *Centre for Cities*, un think tank independent de polítiques urbanes. A més, els habitants d'aquestes zones també donen suport a concedir més poder als seus alcaldes en la presa de decisions". L'èxit de gestió encoratja el *Financial Times* a publicar: "Anglaterra hauria d'aprofitar l'èxit dels alcaldes metropolitans per estendre aquest model a altres àrees del país. (...) Els alcaldes també haurien d'obtenir més poders gradualment: un control addicional sobre el transport, el talent i la planificació ajudaria enormement al desenvolupament d'estratègies industrials locals coherents. Transferir poders policials des de comissionats individuals, per altra banda, també podria tenir sentit. I, finalment, les àrees descentralitzades necessiten un finançament previsible a llarg termini, fins i tot a través d'una major retenció d'impostos i més poders de recaptació d'ingressos".

El que suggereix l'editorial del *Financial Times* en relació amb l'abast dels canvis que proposa Barcelona no és tant sobre com hauria de desenvolupar-se l'evolució del model de governança metropolità, sinó la necessitat d'observar com afectarà el gran desenvolupament econòmic, cultural, tecnològic i social de Barcelona, com ha succeït a Londres gràcies a la posada en marxa de nous equipaments. Sense pretendre-ho, l'impuls positiu de Barcelona obre la porta a plantejar-se quin model d'àrea o regió metropolitana hauria de promoure's per afrontar el futur pròxim.

AUTORS

Llista de personalitats del món metropolità que han participat en la publicació **Re-thinkBCN** al llarg del 2024, ja sigui com a autors d'articles o com a entrevistats pels nostres periodistes col·laboradors.

Algunes de les seves contribucions estan destacades en els entrecomillats que apareixen al llarg del text.

Damià Calvet, vicepresident de l'AMB i regidor de l'Ajuntament de Barcelona per Jx-Cat; Hèctor Santcovsky, director de l'Àrea de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB; Oriol Barrachina, director executiu de la consultora immobiliària Cushman & Wakefield; Jaume Collboni, alcalde de Barcelona; Pilar Díaz, alcaldessa d'Esplugues de Llobregat; Antoni Balmón, alcalde de Cornellà de Llobregat i vicepresident executiu de l'Àrea Metropolitana de Barcelona; Andreu Mas-Colell, catedràtic i exconseller d'Economia; Laia Bonet, primera tinenta d'alcaldia de Barcelona; Josep Grau, consultor en tecnologia; David Castillo, escriptor i periodista; Manel Manchón, director adjunt de Metròpoli Abierta; Jordi Sánchez Solsona, exalcalde de Calafell i expresident del Consell Comarcal del Baix Penedès; Xavi Casinos, periodista i escriptor; Rafael Pradas, periodista; Pilar Ferrer, periodista i consultora empresarial; Pep Martí, periodista; Xavier Marcé, regidor de Cultura i Indústries Creatives de l'Ajuntament de Barcelona i regidor de Nou Barris; Mònica Nadal, directora de recerca de la Fundació Jaume Bofill; Mar Hurtado, presidenta de l'associació de Mestres Rosa Sensat; Silvia Lombarte, directora de l'àrea d'escoles bressol de Santa Coloma de Gramenet.

ACTIVITATS PRESENCIALS:

- Presentació de la seu de Foment a Madrid amb Antonio Garamendi Lecanda, president de la CEOE; Gerardo Cuerva Valdivia, president de CEPYME; i Miguel Garrido de la Cierva, president de la Confederació Empresarial de Madrid.
- Taula rodona “La ciutat del segle XXI” amb Àngel Simón Grimaldos, president del Consell de Patrocinadors de la Societat Barcelonesa d'Estudis Econòmics i Socials de Foment del Treball i conseller delegat de Criteriacaixa. La taula va ser presentada per la periodista Susanna Griso Raventós i hi van participar l'alcalde de Madrid, José Luis Martínez-Almeida Navasqués; l'alcalde de Barcelona, Jaume Collboni Cuadrado; i l'alcaldessa de València, María José Català Verdet. L'esdeveniment va ser moderat per l'exministre Alberto Ruiz-Gallardón i clausurat per Jordi Hereu Boher, ministre d'Indústria i Turisme.

- Inauguració del cicle “El dividend de la col·laboració”, presentat per Eloísa del Pino, presidenta del Consell Superior de Recerques Científiques (CSIC), amb la participació d’Álvaro Giménez, professor de recerca del CSIC i exdirector de Ciència de l’Agència Espacial Europea (ESA), i Manel Pérez, periodista, escriptor i expert en informació econòmica.
- Taula rodona “El futur del turisme a les ciutats portugueses i espanyoles”, amb Alberto Ruiz-Gallardón, exalcalde de Madrid i membre del Partit Popular; la periodista Carmen Morodo; Carmen Planas Palou, presidenta de la Confederació d’Associacions Empresarials de Balears (CAEB); Rui de Carvalho de Araújo Moreira, president de la Câmara Municipal do Porto; Josep Sánchez Llibre, president de la Societat Barcelonessa d’Estudis Socials i Econòmics de Foment del Treball (SBEES); Alberto Núñez Feijóo, president del Partit Popular; José Luis Martínez-Almeida Navasqüés, alcalde de Madrid; Francisco de la Torre Prados, alcalde de Màlaga; Carlos Carreiras, president de la Câmara Municipal de Cascais; Jordi Clos Llombart, president de Turisme Barcelona i del Gremi d’Hotels de Barcelona; i Xicu Costa, director territorial de CaixaBank Madrid.
- Diàleg entre David Escudé, regidor d’Esports de l’Ajuntament de Barcelona, i Gerard Esteva, president de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), presentat per Josep Sánchez Llibre, president de la Societat Barcelonessa d’Estudis Econòmics i Socials de Foment del Treball, amb la conducció de la periodista Glòria Marín.
- Taula rodona “La indústria de l’automoció com a motor de desenvolupament econòmic i social”, moderada per Alberto Ruiz-Gallardón, amb la presència de María del Mar Vaquero, presidenta d’Economia i Justícia del Govern d’Aragó, i Nicolás Vázquez, secretari general d’Indústria i Desenvolupament Energètic de la Xunta de Galícia.
- Diàleg “Economia de l’atenció i el temps”, amb Josefa Ros, presidenta i CEO de la Societat d’Estudis de l’Avorriment i Premi Nacional d’Investigació el 2022, i el periodista i escriptor Manel Pérez.

6.- 8 PUNTS PER ABORDAR EL DESENVOLUPAMENT DE BARCELONA EN ELS PRÒXIMS DEU ANYS I EL SEU IMPACTE EN EL MODEL METROPOLITÀ:

1. Barcelona està desenvolupant una sèrie de projectes que transformaran la ciutat els pròxims anys, incloent l'ampliació del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), l'ampliació del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), l'obertura del Museu Carmen Thyssen a l'antic cinema Comèdia, l'obertura del nou Teatre Gènesi al Poble Nou, la reobertura del Molino sota la gestió del festival Cruïlla, la creació del Liceu Mar al Port de Barcelona, la construcció de la Biblioteca Provincial a l'Estació de França, la finalització de la Torre de Jesucrist a la Sagrada Família, la remodelació de la Rambla, l'ampliació del Passeig Marítim, la posada en marxa de l'Estació de la Sagrera, l'ampliació de l'Aeroport de Barcelona, la cobertura de la Ronda de Dalt, la implementació de Superilles i eixos verds, l'extensió del tramvia a l'Avinguda Diagonal, el desenvolupament de la Ciutadella del Coneixement, la transformació de les Tres Xemeneies a Sant Adrià de Besòs, la creació del Campus Diagonal Clínic, la remodelació de la Fira de Barcelona a Montjuïc, la posada en marxa del superordinador MareNostrum 5 al Barcelona Supercomputing Center, el desenvolupament de la segona fase de la Ciutadella del Coneixement i la creació del Campus de les Arts al 22@ liderat per la Universitat de Barcelona. Una suma d'iniciatives que plantegen noves dinàmiques metropolitanes. Es tracta d'establir l'impacte dels nous projectes i el seu abast metropolità.
2. “Les empreses que realitzen una bona recerca de capacitats i talent, juntament amb les institucions que els hi han de donar suport, poden beneficiar-se de la maximització de les seves mútues externalitats positives i de la minimització de les negatives”.
3. “Més enllà de les fronteres administratives entre les ciutats, hi ha certs elements que les transcendeixen. La cultura és un d'ells. La circulació de públics és una evidència. Molta gent de l'àrea metropolitana consumeix cultura a Barcelona, però és molt més difícil que la gent de Barcelona vagi a aquests altres llocs metropolitans”.
4. “En un territori tan dens i complex com el metropolità, hi ha objectius clars. Un dels principals és la igualtat d'accés al sistema educatiu: garantir que tots els nens i les nenes tinguin accés a una educació de qualitat, independentment de la seva situació social i econòmica”.
5. “Establir mecanismes de coordinació entre l'Estat, la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona, l'AMB i eventualment la instància regional per a la implementació de polítiques de mobilitat sostenible. L'Ajuntament i l'AMB haurien de ser els representants i els negociadors en els temes de mobilitat del territori metropolità”.

6. “És necessària una actualització dels equipaments que es van construir el 1992. Hem de sumar esforços, per exemple, amb el Departament d'Educació, visualitzant les instal·lacions educatives també com a esportives per ajudar a solucionar el dèficit existent”.
7. “Les polítiques d'habitatge s'han d'impulsar en quatre eixos: més habitatge públic assequible, reutilització del parc existent, rehabilitació i línies de subvencions i ajuts. I és necessari coratge polític i un acord transversal entre administracions públiques, promotors, entitats i societat civil”.
8. L'empenta de Barcelona, els seus projectes en curs, obre la porta i convida a plantejar-se quin model d'àrea/regió metropolitana s'ha de propiciar per afrontar el futur proper.

El quart informe, *Repensar la metròpoli. El desenvolupament de Barcelona en els pròxims deu anys i el seu impacte en el model metropolità*, estableix que el desenvolupament de la metròpoli i del sistema de ciutats que la componen, en àmbits com l'educació, la cultura, l'esport, la mobilitat, el turisme, l'habitatge, la innovació, la tecnologia i altres aspectes, estarà determinat per les iniciatives de transformació urbana impulsades per les seves respectives ciutats.